

DISCUSSIONOTA: INTERGEWESTELIJKE GELDTRANSFERS VIA DE FINANCIERING VAN DE POLITIEZONES EN DE HULPVERLENINGSZONES

Opzet

De meeste intergewestelijke transferstudies binnen België bestuderen de geldtransfers via de klassieke drie kanalen: de financiële verrichtingen van de federale overheid buiten de Sociale Zekerheid, de Sociale Zekerheid en de Bijzondere Financieringswet. Sommige studies bestuderen (bovendien) de geldtransfers via de interestlasten van de federale overheidsschuld (1 - 20).

In de huidige studie wordt onderzocht of er ook intergewestelijke geldtransfers bestaan via de federale financiering van twee "lokale besturen": de politiezones en de hulpverleningszones.

Met "hulpdiensten" worden bedoeld: de brandweer en de civiele veiligheid, o.a. de ambulancediensten (21).

Definities

Een **geldtransfer** is het bedrag dat een gewest binnen een land meer of minder krijgt dan het zou krijgen, wanneer zijn aandeel in de uitgaven van de overheid gelijk zou zijn aan zijn bijdrage tot de inkomsten van die overheid. Of, kort gezegd, als een deelgebied meer krijgt dan het zelf bijdraagt (of omgekeerd), dan spreekt men van een transfer (6). Of nog: een transfer in het algemeen, ook inkomensoverdracht of financiële transfer genoemd, definiëren we als het verschil tussen wat een groep (bvb. een gewest) bijdraagt en wat die groep ontvangt voor de uitoefening van een bepaalde activiteit gedurende een bepaalde periode. Dit verschil kan dus positief of negatief zijn (8). Binnen een federaal budget (voor een bepaalde activiteit) in evenwicht, is de som van de transfers tussen de gewesten gelijk aan nul.

Belfius onderscheidt volgende **lokale besturen**: de gemeenten, de provincies, de OCMW's, de politie- en de hulpverleningszones (21).

In onze studie hebben we ons beperkt tot de intergewestelijke geldtransfers via de politie- en hulpverleningszones.

Methodologie

De **ontvangsten** voor de politie- en hulpverleningszones per gewest in de hierboven vermelde definitie van geldtransfers komen overeen met de federale dotaties voor diezelfde sectoren in de tabellen hieronder.

Voor de politiezones hebben we de ontvangstencijfers van het *budget 2016* genomen omdat we voor dat jaar beschikken over cijfers van de federale dotaties afkomstig van twee bronnen: Belfius (21) en een bijkomende bron (22). De tweede bron bevestigt nagenoeg de cijfers van de eerste.

Voor de hulpverleningszones hebben we de ontvangstencijfers van het *budget 2018* gebruikt omdat we voor dat jaar de Vlaams-Waalse verdeelsleutel van de federale dotaties konden berekenen op basis van een document van Binnenlandse Zaken (23) terwijl die niet beschikbaar is in de Belfius-documenten over het budget 2016 (21) en 2017 (24). De organisatie in hulpverleningszones geldt niet voor de Brusselse gemeenten die sinds 1990 worden bediend door een instelling van openbaar nut (DBDMH), gefinancierd door het Brussels Gewest en de Brusselse agglomeratie (21, 24).

De **bijdragen** van de gewesten voor de federale financiering van de politie- en hulpverleningszones in de hierboven vermelde definitie van geldtransfers staan in de tabellen hieronder vermeld als "inbreng van de gewesten" en zijn gebaseerd op de verdeelsleutel in de studie van André Decoster en Willem Sas (19) voor de overeenstemmende jaren 2016 (politiezones) en 2018 (hulpverleningszones). In de recente literatuur werden meerdere financieringsleutels voor de gewesten voorgesteld. In het vergelijkbare jaar 2009 bedragen die sleutels voor het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij A. Decoster en W. Sas 61,86 – 28,47 – 9,67 (19), bij VIVES 61,70 – 28,82 – 9,48 (10) en bij H. Deweerdt 63,42 – 27,64 – 8,94 (14). Bemerkt dat de sleutels van A. Decoster + W. Sas en die van VIVES vrij dicht bij elkaar liggen en dat de sleutel van H. Deweerdt, die wetenschappelijk eveneens goed onderbouwd is (15), het grootste verschil tussen de Vlaamse en Waalse inbreng vertoont. Laatstgenoemde sleutel zal dus de grootste Vlaams-Waals geldtransfer tot gevolg hebben.

Voor onze studie over de geldtransfers via politie- en hulpverleningszones hebben we, zoals hoger vermeld, evenwel geopteerd voor de sleutel van A. Decoster en W. Sas omdat die ook voor 2016 en 2018 beschikbaar is (19).

Er zijn 117 politiezones in het Vlaams Gewest tegenover 72 in het Waals en 6 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Er zijn 20 hulpverleningszones in het Vlaams en 14 in het Waals Gewest. Het Waals Gewest telt 308 gemeenten (21).

Resultaten

Geldtransfers via de politiezones (begroting 2016) (zie tabel 1a, 1b en 1c)

De federale dotaties voor de politiezones in 2016 in het Vlaams, Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest bedragen respectievelijk 454,181 , 357,652 en 177,201 miljoen euro.

Per inwoner in de 3 gewesten betekent dat respectievelijk 70,11 , 99,29 en 149,17 euro. Dit betekent voor de politiezones in het Waals Gewest een meerontvangst van 42 % en voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een meerontvangst van 113 % in vergelijking met het Vlaams Gewest (tabel 1a).

Tabel 1a FEDERALE DOTATIES

	Per Gewest (in miljoen euro)	Per inwoner (in euro)	Vershil bij Vl. = 100
Vl. G.	454,181	70,11	100,00
W. G.	357,652	99,29	141,62
B. H. G.	177,201	149,17	212,77

Door aftrek van de federale dotatie voor de politiezones per gewest van de financiële inbreng per gewest bekomt men de bedragen van de intergewestelijke transfers: 156,053 miljoen euro uitgaande transfer uit het Vlaams, 76,371 miljoen euro inkomende transfer in het Waals en 79,682 miljoen euro inkomende transfer in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De som van deze transfers is gelijk aan nul (tabel 1b).

Tabel 1b GELDTRANSFERS

	Inbreng van gewesten (in miljoen euro)	Federale dotatie per gewest (in miljoen euro)	Transfer (in miljoen euro)
Vl. G.	610,234	454,181	+ 156,053
W. G.	281,281	357,652	- 76,371
B. H. G.	97,519	177,201	- 79,682
Som	989,034	989,034	0,0

Verder werd berekend wat deze geldtransfers uit Het Vlaams Gewest betekenen per politiekezone in het Vlaams Gewest (1,334 miljoen euro), per gemeente in het Vlaams Gewest (0,507 miljoen euro) en per inwoner in het Vlaams Gewest (24 euro) (tabel 1c)

Tabel 1c GELDTRANSFERS UIT HET VLAAMS GEWEST

Per politiekezone in Vl. G. (in miljoen euro)	Per gemeente in Vl. G. (in miljoen euro)	Per inwoner in Vl. G. (in euro)
1,334	0,507	24,0

Geldtransfers via de hulpverleningszones (begroting 2018) (zie tabel 2a, 2b en 2c)

Zoals hoger vermeld zijn er, in tegenstelling tot de politiekezones, geen federale dotaties voorzien voor hulpverleningszones in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (21, 24). De federale dotaties voor de hulpverleningszones in 2018 in het Vlaams en Waals Gewest bedragen respectievelijk 92,016 en 55,462 miljoen euro. Per inwoner in de 2 gewesten betekent dat respectievelijk 14,12 en 15,34 euro. Dit betekent voor de hulpverleningszones in het Waals gewest een meerontvangst van 9 % in vergelijking met het Vlaams Gewest (tabel 2a).

Tabel 2a FEDERALE DOTATIES (basis- + aanvullende dotatie)

	Per Gewest (in miljoen euro)	Per inwoner (in euro)	Verschil bij Vl. = 100
Vl. G.	92,016	14,12	100,00
W. G.	55,462	15,34	108,64

Door aftrek van de federale dotatie voor de hulpverleningszones per gewest van de financiële inbreng per gewest bekomt men de bedragen van de intergemeentelijke transfers: 8,711 miljoen euro uitgaande transfer uit het Vlaams en evenveel miljoen euro inkomende transfer in het Waals Gewest. De som van deze transfers is gelijk aan nul.

Tabel 2b GELDTRANSFERS

	Inbreng van gewesten (in miljoen euro)	Federale dotaties per gewest (in miljoen euro)	Transfer (in miljoen euro)
Vl. G.	100,727	92,016	+ 8,711
W. G.	46,751	55,462	- 8,711
Som	147,478	147,478	0,0

Verder werd berekend wat deze geldtransfers uit Vlaanderen betekenen per hulpverleningszone in het Vlaams Gewest (0,436 miljoen euro), per gemeente in het Vlaams Gewest (0,028 miljoen euro) en per inwoner in het Vlaams Gewest (1,3 euro) (tabel 2c).

Tabel 2c GELDTRANSFERS UIT HET VLAAMS GEWEST

Per hulpverleningszone in Vl.G. (in miljoen euro)	Per gemeente in Vl. G. (in miljoen euro)	Per inwoner in Vl. G. (in euro)
0,436	0,028	1,3

Globale geldtransfers via de politie- en hulpverleningszones (zie tabel 3)

Via de politie- en hulpverleningszones samen vloeide er dus 156,053 + 8,711 of 164,764 miljoen euro in één jaar uit het Vlaams Gewest weg. Voor de politiezones betreft het weliswaar het budgettair jaar 2016 en voor de hulpverleningszones het budgettair jaar 2018 omwille van de hierboven vermelde redenen.

Dit betekent per gemeente in het Vlaams Gewest een geldtransfer van 0,535 miljoen euro en per inwoner in het Vlaams gewest een geldtransfer van 25,3 euro (tabel 3).

Tabel 3 GLOBALE GELDTRANSFERS UIT HET VLAAMS GEWEST IN 1 JAAR

Politie- + hulpverleningszones (in miljoen euro)	Per gemeente in Vl. G. (in miljoen euro)	Per inwoner in Vl. G. (in euro)
164,764	0,535	25,3

Indien verdere studie bevestigt dat de hoger vermelde verschillen tussen de genoemde gewestelijke financieringsleutels blijven bestaan in 2016 en 2018, zal de geldtransfer volgens de sleutel van H. Deweerdt hoger zijn dan de hierboven genoemde cijfers.

Conclusies

De globale geldtransfers uit het Vlaams Gewest via de politie- en hulpverleningszones samen worden in deze studie berekend op bijna 165 miljoen euro in één jaar. Dit betekent 0,535 miljoen euro per Vlaamse gemeente of 25,3 euro per inwoner van het Vlaams Gewest, doch die cijfers zijn vrijwel zeker onderschat.

Deze studie is, voor zover we konden achterhalen, de eerste die de intergewestelijke geldtransfers via de federale financiering van de politie- en de hulpverleningszones berekende.

Zij kan een aanzet zijn voor een verdere studie, gespreid over meerdere jaren.

Eric Ponette, mede namens de bestuursleden van AK-VSZ

12 februari 2018

P.S. Reacties op deze nota kunnen per e-post gezonden worden naar: akvsz@vnz.be

Referenties:

1. André Alen, Jaak Billiet, Dirk Heremans, Koenraad Matthijs, Patrick Peeters, Jan Velaers – Coördinatie Paul Van Rompuy: Rapport van de Club van Leuven – Vlaanderen op een kruispunt – Sociologische, economische en staatsrechtelijke perspectieven; Hoofdstuk 5 Samenhang en verscheidenheid in de Belgische economie – De financiële stromen tussen de Gewesten, Lannoo, Universitaire Pers Leuven; 1990, p. 140- 151
2. Michel Dethée: Regionale analyse van de Sociale Zekerheid 1985 – 1989, in: Herman Deleeck ed.: Sociale Zekerheid en Federalisme, die keure, 1991, p. 7-45
3. Gerd Dottermans: Financiële stromen tussen de gewesten in België 1955 – 1975, Licentiaatsverhandeling Toegepaste Economische Wetenschappen, KU Leuven 1997
4. Edwin De Boeck e.a.: Financiële transfers tussen de Belgische gewesten – Actualisering en vooruitblik, Economisch Financiële Berichten KBC, 17.11.2000
5. ABAFIM: Financiële transfers tussen de Belgische gewesten, 2004

6. Denkgroep "In de Warande": Manifest voor een zelfstandig Vlaanderen in Europa, Denkgroep "In de Warande", Zinnerstraat, 1, 1000 Brussel, 2005, p. 132-177
7. Nationale Bank van België: Intergewestelijke overdrachten en solidariteitsmechanismen via de overheidsbegroting 2005, Economisch tijdschrift, september 2008
8. Herman Deweerdt, Gui Celen, Eric Ponette en Erik Stoffelen: Transfers in de sociale sector 2003 – 2007, Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ), www.akvsz.org , februari 2010
9. Erik Buyst, Geert Jennes, Jo Reynaerts: Update van de berekening van de stromen van overheidsmiddelen tussen de gewesten voor het jaar 2007 (beleidspaper) VIVES KU Leuven, www.econ.kuleuven.be/vives , 30.11.2010
10. Erik Buyst, Geert Jennes, Damiaan Persyn, Jo Reynaerts en Annelore Van Hecke: Het genoom van de geldstroom - Een wetenschappelijke ontrafeling van interregionale transfers en hun economische impact, Vives Monografie 3, Pelckmans Kalmthout, 2012
11. Studiedienst N-VA: Vlaanderen betaalt de Belgische factuur – Analyse van de N-VA, www.n-va.be , juni 2013
12. Gui Celen, Eric Ponette, Robrecht Vermeulen, Wim De Wit, Raf Verschueren, Jürgen Constandt en Erik Stoffelen: Uw Vlaamse sociale zekerheid na de zesde staatshervorming? Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ), www.akvsz.org , april 2014
13. Geert Jennes: Publieke transferten tussen de Belgische gewesten 2007 - 2011, KU Leuven VIVES, www.econ.kuleuven.be/vives , 12.12.2014
14. Herman Deweerdt: De Transfers: 200 miljard – Naar een nieuwe integrale benadering van de transfers, www.doorbraak.be , 01.06.15 ; navraag van de excel-tabel bij de auteur: herman.deweerdt@myonline.be
15. Herman Deweerdt: De transfers van 2004 tot 2012 volgens de integrale methode, Nota verspreid door de auteur op 12.06.15; inlichtingen: herman.deweerdt@myonline.be
16. C. Ernaelsteen, M. Mignolet, M.E. Mulquin, M. Romato: Cahiers de recherche – Série Politique Economique – Cahier n° 77 (2015/01): Les transferts interrégionaux en Belgique: Questions méthodologiques et réalités 2007 – 2012, CERPE, 28.04.15
17. Geert Jennes: The political geography of fiscal transfers – Evidence using data on Belgium, Verhandeling voorgesteld voor het bekomen van de graad "Doctor in de Economie", Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen KU Leuven, september 2015
18. Herman Deweerdt: Transfers of volksbedrog? www.doorbraak.be 04.11.15
19. André Decoster en Willem Sas: Interregionale financiële stromen in België van 2000 tot 2020, rapport voor de studiedienst van de Vlaamse regering, Departement Economie KU Leuven, www.andredecoster.be/publications/ , 06.07.17
20. Herman Deweerdt: Niet alle transfers zijn echte transfers – Enkele kritische opmerkingen bij de studie van André Decoster en Willem Sas, www.dwarsliggers.eu , 27.09.17
21. Belfius: De financiële situatie van de Vlaamse lokale besturen, budget 2016, www.belfius.be/onzestudies
22. Ministerie van Binnenlandse Zaken: Structuur van de gewone ontvangsten van de politiezones, budget 2016, 10.10.17
23. Ministerie van Binnenlandse Zaken: Federale dotaties hulpverleningszones 2018, 23.10.17
24. Belfius: De financiële situatie van de Vlaamse lokale besturen, budget 2017, www.belfius.be/onzestudies